

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL L. J. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. gegužės 22 d. Nr. 242-204
Vilnius

Lietuvos bankas 2019 m. balandžio 15 d. gavo pareiškėjos L. J. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėja ir draudikas sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimas Nr. *(duomenys neskelbtini)*) (toliau – Draudimo sutartis), kuria Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 060 (patvirtinta 2017 m. kovo 15 d. draudiko valdybos posėdyje, galioja nuo 2017 m. kovo 21 d.) (toliau – Taisyklės) pagrindu draudimo variantu „MIDI“ buvo apdraustas gyvenamasis namas (unikalus Nr. *(duomenys neskelbtini)*) ir pagrindiniame pastate esantis namų turtas. Draudimo liudijime nurodytas draudimo vietos adresas – *(duomenys neskelbtini)*. Draudimo liudijime taip pat įtvirtintos individualios Draudimo sutarties sąlygos, nurodyta, kad pagal Draudimo sutartį taip pat apdrausti kiemo statiniai, pagalbiniai pastatai (iki 20 m²) ir bendrojo naudojimo patalpos ir pastato dalys, esantys draudimo vietoje, namų turtas pagalbinuose pastatuose (iki 1 000 Eur), žemės ūkio technika ir padargai draudimo vietoje (iki 2 000 Eur). Draudimo laikotarpis – nuo 2017 m. gruodžio 28 d. iki 2018 m. gruodžio 27 d.

2018 m. rugsėjo 1 d. pareiškėja pranešė draudikui apie tos pačios dienos įvykį: sudegė draudimo vietoje esantis ūkinis pastatas, buvo apgadintas namas ir jame esantis turtas.

2018 m. rugsėjo 3 d. draudiko įgaliota ekspertė apžiūrėjo draudimo vietoje esantį turtą ir parengė Turto apžiūros aktą (toliau – Apžiūros aktas), kurį pasirašė draudiko ekspertė ir pareiškėja. Apžiūros akte nurodytos šios įvykio aplinkybės: „Ūkiniame pastate kilo gaisras, ko pasėkoje sutrūko gyvenamojo namo stiklai, aprūko durys, pagelto lango rėmai.“ Taip pat aprašyti gaisro padariniai, nurodyta, kad ūkinis pastatas sudegęs nepataisomai.

2018 m. rugsėjo 28 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją baigęs administruoti žalą ir nustatęs, kad mokėtina draudimo išmoka sudaro 5 000 Eur (5 030 Eur – 30 Eur išskaita), ją nurodė pervesias į pareiškėjos nurodytą banko sąskaitą.

2018 m. spalio 17 d. pareiškėja elektroniniu paštu kreipėsi į draudiką ir paprašė detalizuoti, kaip buvo apskaičiuota draudimo išmoka.

2018 m. lapkričio 13 d. raštu draudikas atsakė į pareiškėjos prašymą. Rašte nurodė, kad dėl ūkiniame pastate kilusio gaisro buvo apgadintas gyvenamasis namas, o draudikas apskaičiavo 4 328,88 Eur išlaidas, reikalingas apgadinto gyvenamojo namo remontui, ir 160 Eur konteinerio nuomos išlaidų. Draudikas taip pat pateikė lentelę, kurioje detalizuojama už kilnojamąjį turtą išmokėta draudimo išmoka, bendrai sudaranti 540 Eur. Rašte nurodytais duomenimis, bendra draudiko apskaičiuota nuostolių suma sudarė 4 998,88 Eur, todėl, kaip teigiama, suderinus su pareiškėja, buvo išmokėta 5 000 Eur draudimo išmoka. Rašte, be kita ko, nurodoma, kad pareiškėjos ūkiniai pastatai yra didesni nei 20 m², Draudimo sutartimi jie nedrausti, todėl ūkinių pastatų remonto (atstatymo) darbai nebuvo vertinti.

Pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu, todėl 2018 m. gruodžio 11 d. elektroniniu paštu kreipėsi į draudiką su pretenzija, joje nurodė nesutinkanti su draudiko sprendimu neatlyginti ūkiniam pastatui padarytų nuostolių. Pareiškėja teigė buvusi tikra, kad Draudimo sutartimi yra apdraustas visas draudimo vietoje esantis kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas,

nes apie tai ją informavo Draudimo sutartį sudariusi draudiko darbuotoja. Anot pareiškėjos, ji nebuvo supažindinta su Taisyklėmis: jai nebuvo įteikta jų kopija ar paaiškintos standartinės Draudimo sutarties sąlygos, nebuvo atskleista draudimo apsaugos esmė. Pareiškėja nurodė pasitikėjusi draudimo liudijimą išdavusia draudiko darbuotoja ir jos pateikta informacija, tačiau ji nebuvo teisinga. Atsižvelgdama į tai, pareiškėja prašė draudiko atlyginti visus dėl gaisro patirtus nuostolius.

2019 m. sausio 3 d. raštu draudikas atsakė į pareiškėjos pretenziją, joje nurodė sprendimo nekeisiantis. Draudikas teigė, kad pareiškėja nuo 2014 m. gruodžio 28 d. naudoja draudiko paslaugomis ir draudžia gyvenamąjį namą bei jame esantį kilnojamąjį turtą. Tai, anot draudiko, yra įtvirtinta visų draudimo sutarčių individualiose sąlygose: visose draudimo sutartyse (draudimo liudijimuose) nurodytas tas pats draudimo objektas, gyvenamasis namas (unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*)) ir jame esantis namų turtas. Jokie kiti pastatai (jų unikalūs numeriai) draudimo sutartyse nenurodyti, todėl, draudiko nuomone, objektyviai akivaizdu, kad draudimo sutarčių pagrindu apsauga jiems nebuvo taikoma. Rašte, be kita ko, teigiama, kad Draudimo sutartyje yra nurodyta, jog sumokėdamas draudimo įmoką draudėjas patvirtina susipažinęs su draudimo rūšies taisyklėmis. Be to, nurodoma, kad pareiškėja savo pretenzijoje patvirtino gavusi Draudimo sutartį (draudimo liudijimą), kurioje yra nurodyta, kad kartu yra apdraudžiami pagalbiniai pastatai iki 20 m². Draudiko nuomone, atsižvelgiant į tai, kad individualios Draudimo sutarties sąlygos yra nurodytos draudimo liudijime, nėra pagrindo teigti, kad pareiškėja su jomis nebuvo supažindinta.

Pareiškėja, manydama, kad draudikas nepagrįstai atsisakė tenkinti jos pretenziją, kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo su draudiku nagrinėjimo ir prašė rekomenduoti draudikui atlyginti visus dėl gaisro patirtus nuostolius. Pareiškėja nurodė, kad 2014 m. gruodžio 28 d., sudariusi pirmąją draudimo sutartį, draudimo liudijimą ir draudimo dokumentus gavo iš draudiko darbuotojos, sudarant draudimo sutartį nurodžiusios, kad pagal sutarties sąlygas yra apdraudžiamas visas teritorijoje (draudimo vietoje) esantis kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas. Todėl pareiškėja teigė buvusi tikra, kad jos turtas yra visiškai apsaugotas. Kreipimesi pareiškėja nurodė kasmet prašiusi pratęsti draudimo sutartį analogiškais sąlygomis, apdraudžiant visą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, tačiau įvykus draudžiamajam įvykiui buvo informuota, kad pagal Draudimo sutarties sąlygas pagalbiniai pastatai yra neapdrausti ir draudimo išmoka jai nepriklauso.

Lietuvos bankas gavo draudiko atsiliepimą į pareiškėjos kreipimąsi, jame draudikas nurodė, kad pareiškėja gyvenamąjį namą ir jame esantį turtą pas draudiką draudžia nuo 2012 m. gruodžio 28 d., draudimo objektas iki šiol nėra pasikeitęs, tačiau nuo 2017 m. gruodžio 28 d. draudikas ir pareiškėja susitarė dėl individualių sąlygų: kartu buvo apdrausti pagalbiniai pastatai iki 20 m² ir bendro naudojimo patalpos (pastato dalys), esantys draudimo vietoje. Draudikas teigė nustatęs, kad visi draudimo vietoje esantys ūkiniai pastatai yra didesni nei 20 m² ploto, todėl draudimo apsauga jiems nebuvo taikoma. Draudikas taip pat teigė, kad pareiškėja patvirtino draudimo dokumentus gavusi, todėl galėjo ir privalėjo susipažinti su jų turiniu, ypač su individualiomis draudimo sutarčių sąlygomis, kuriose nurodytas apdraustas objektas – gyvenamasis namas. Draudikas teigė pareiškėjos reikalavimo netenkisiantis ir priimto sprendimo nekeisiantis.

2019 m. gegužės 13 d. pareiškėja elektroniniu paštu Lietuvos bankui patikslino draudikui keliamus reikalavimus ir nurodė pageidaujanti, kad draudikas atlygintų nuostolius už sudegusį ūkinį pastatą ir jame buvusį turtą, netaikytų jokių apribojimų nuostoliams už sugadintą žoliapjovę, inventorių, kilimą, tarkavimo mašiną, baldus ir grūdų malūną ir išmokėtų draudimo išmoką už sudegusias malkas ir medieną, laikytą ūkiniame pastate, nes, anot pareiškėjos, ji draudė visą aptverto sklypo teritorijoje esantį turtą.

Draudikas pateikė Lietuvos bankui papildomus paaiškinimus dėl pareiškėjos patikslintų reikalavimų. Atsikirsdamas į reikalavimą atlyginti nuostolius už sudegusį ūkinį pastatą, draudikas teigė, kad, kaip ir buvo nurodęs atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi, ūkinis pastatas nebuvo apdraustas, todėl nėra pagrindo mokėti draudimo išmoką už sudegusį ūkinį pastatą. Pasisakydamas dėl reikalavimo nuostolius, patirtus dėl namų turto (žoliapjovės, inventoriaus ir kt.) sugadinimo, atlyginti pagal visą jų vertę (netaikant jokių apribojimų), draudikas nurodė vadovavęsis Taisyklių, su kuriomis pareiškėja buvo tinkamai supažindinta, 148 punktu¹.

¹ Taisyklių 148 punkte yra įtvirtinti nuostolio atlyginimo apribojimai pagal turto daiktų grupes, taikomi draudžiant namų turtą pagal bendrą plotą ir pirma rizika.

Įvertinęs reikalavimą atlyginti nuostolius už sudegusias malkas bei medieną, draudikas nurodė, kad pagal Taisyklių 40.27 papunktį² mediena nėra draudžiama, nes pagal savo paskirtį ji skirta statyboms (fasadui, stogo konstrukcijoms ir kt.), tačiau paaiškino, kad per klaidą nebuvo išmokėta draudimo išmoka už sudegusias malkas, kurios yra draudžiamos pagal Taisyklių 148 punktą, kaip kitas turtas. Anot draudiko, kito turto grupei yra taikomas ribojimas ir mokama iki 2 proc. draudimo sumos, todėl šiuo atveju maksimali galima išmoka dėl sudegusių malkų yra 20 Eur. Remdamasis tuo, draudikas nurodė priėmęs sprendimą išmokėti pareiškėjai papildomą 20 Eur draudimo išmoką.

2019 m. gegužės 16 d. draudikas į pareiškėjos banko sąskaitą pervedė papildomą 20 Eur draudimo išmoką.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl tinkamo supažindinimo su Taisyklių nuostatomis, draudiko sprendimo atsisakyti atlyginti dėl sudegusio ūkinio pastato ir sudegusios medienos patirtus nuostolius ir draudimo išmokos (nuostolių), atlyginančios dėl kito sugadinto turto (malkų, žoliapjovės, inventoriaus, kilimo, tarkavimo mašinos, baldų ir grūdų malūno) patirtą žalą, dydžio.

Dėl draudiko pareigos supažindinti draudėją su draudimo sutarties sąlygomis vykdymo

Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu ir sutarties, kaip šalių susitarimo, samprata, sutarties šaliai gali būti privalomos tik tos sutarties sąlygos, su kuriomis ji sutiko, t. y. dėl kurių ji išreiškė savo valią. Civilinio kodekso 6.185 straipsnio 2 dalyje ir 6.186 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, sudarant sutartį prisijungimo būdu, standartinės sutarties sąlygos yra privalomos kitai šaliai tik tuo atveju, jeigu standartinės sutarties sąlygas parengusi šalis tinkamai jas atskleidė, t. y. sudarė protingą galimybę kitai šaliai susipažinti su standartinėmis sąlygomis ir sutarties šalis aiškiai išreiškė savo sutikimą su sutarties sąlygomis. Civilinio kodekso 6.992 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta draudiko pareiga sudaryti sąlygas viešai susipažinti su draudimo rūšies taisyklėmis ir, prieš sudarant draudimo sutartį, įteikti jų kopiją draudėjui. Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad, tarp sutarties šalių kilus ginčui, pareiga įrodyti, kad kita šalis buvo tinkamai supažindinta su standartinėmis sutarties sąlygomis, tenka standartinės sąlygas parengusiai šaliai (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-600/2006*).

Draudikas, pasisakydamas dėl pareigos prieš sudarant Draudimo sutartį supažindinti draudėją su standartinėmis sutarties sąlygomis įgyvendinimo, nurodė, jog sudarydama Draudimo sutartį ir sumokėdama draudimo įmoką pareiškėja patvirtino su Taisyklėmis susipažinusi ir su jomis sutinkanti, nes tokia sąlyga nurodyta draudimo liudijime. Jokių kitų motyvų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad pareiškėja buvo supažindinta su Taisyklių nuostatomis, draudikas nenurodė.

Lietuvos bankui pateiktas draudimo liudijimas pareiškėjos nėra pasirašytas, tačiau jame yra nurodyta, kad draudikas patvirtinimu apie supažindinimą su Taisyklėmis laiko ir draudimo įmokos sumokėjimą: „Sumokėdamas draudimo įmoką (ar pirmąją jos dalį) ir (ar) pasirašydamas, sutinku ir patvirtinu, kad <...> esu supažindintas su draudimo rūšies taisyklėmis (Gyventojų turto draudimo sąlygos Nr. 060, patvirtinta 2017 m. kovo 15 d. Valdybos posėdyje, įsigaliojo nuo 2017 m. kovo 21 d. <...> jokių pastabų neturiu ir man yra įteikta taisyklių kopija.“

Vertinant šias aplinkybes, pažymėtina, kad, nors draudimo liudijime yra įtvirtinta, kokios draudimo rūšies taikylės yra taikomos Draudimo sutarčiai (nurodytas draudimo rūšies

² Taisyklių 40.27 papunktyje nurodyta, kad statybinės medžiagos, t. y. pastato, buto elementai, kurie nebuvo sumontuoti draudžiamojo įvykio momentu (pvz., nesumontuota santechnika, neišklijuotos grindų plytelės ir pan.), nėra draudžiamos.

taisyklių pavadinimas, jų redakcija), tačiau vien ši aplinkybė nesuteikia pagrindo daryti išvadą, kad draudikas tinkamai įgyvendino Civilinio kodekso 6.992 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą pareigą įteikti draudimo rūšies taisyklių kopiją. Sistemiskai vertinant draudimo sutarties sudarymą ir informacijos draudėjui pateikimą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad draudėjo supažindinimas su draudimo rūšies taisyklėmis, be kita ko, yra siejamas su draudimo taisyklių kopijos įteikimu. Lietuvos banko vertinimu, tai, kad draudimo liudijime yra nurodytas draudimo rūšies taisyklių pavadinimas ir kad pareiškėja sumokėjo įmoką už Draudimo sutarties pagrindu taikomą draudimo apsaugą, nepaneigia pareiškėjos teiginių, jog su standartinėmis draudimo sąlygomis ji nebuvo supažindinta. Kaip minėta, tarp šalių kilus ginčui dėl supažindinimo su standartinėmis sutarties sąlygomis, įrodinėjimo pareiga tenka jas parengusiai šaliai, taigi, būtent draudikas turi prisiimti su tinkamu pareigos įteikti draudimo rūšies taisyklių kopiją įgyvendinimu susijusią riziką, o kilus ginčui – įrodyti, kad jas įteikė tinkamai. Vis dėlto draudikas nepateikė jokių duomenų, kuriais remiantis būtų galima konstatuoti, jog Taisyklių kopija pareiškėjai buvo įteikta, o Taisyklių nuostatos pareiškėjai turėjo būti žinomos ir aiškiai suprantamos.

Šiame kontekste taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Lietuvos draudikų asociacijos parengtų Ne gyvybės draudimo sutarčių gairių (toliau – Gairės) 2.2.4 papunktyje nurodyta, kad, be prieš sudarant draudimo sutartį draudėjui pateikiamos informacijos apie draudimo taisyklių įtvirtinimą interneto svetainėje, draudėjui taip pat turi būti pateikta tiksli nuoroda į šias taisykles ir šios nuorodos pagrindu draudėjui turi būti suteikiama galimybė atgaminti taisyklių kopiją. Be to, šiame papunktyje taip pat nustatyta, kad visais atvejais draudėjui turi būti pasiūlyta pateikti draudimo taisykles patvariojoje laikmenoje. Tačiau nagrinėjamu atveju draudimo liudijime nėra nurodytos ir tiesioginės nuorodos į Taisykles, byloje nėra duomenų, kad nuoroda, kurios pagrindu būtų galima atgaminti Taisyklių kopijas, pareiškėjai būtų buvusi pateikta bet koku kitu būdu (el. paštu ar pan.).

Remiantis formuojama teismų praktika, bendrąją ne gyvybės draudimo rinkos praktiką apibrėžiančių Gairių ir teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad vien tik aplinkybė, jog pareiškėja sumokėjo draudimo įmoką, kitais faktiniais duomenimis nepagrindžiant Taisyklių įteikimo aplinkybių, nesuteikia pagrindo pripažinti, kad draudikas pareiškėją tinkamai supažindino su standartinės Draudimo sutarties sąlygomis (Taisyklėmis). Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad šiuo atveju Taisyklės nėra laikytinos sudėtine Draudimo sutarties dalimi, todėl jų nuostatos, administruojant dėl 2018 m. rugsėjo 1 d. kilusio gaisro pareiškėjos turtui padarytą žalą, netaikytinos.

Dėl draudiko sprendimo atsisakyti atlyginti dėl sudegusio ūkinio pastato patirtus nuostolius

Civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja sumokėti draudimo išmoką draudėjui ar trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje draudžiamasis įvykis apibrėžiamas kaip draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Tai reiškia, kad draudiko pareiga mokėti draudimo išmoką yra neatsiejama nuo Draudimo sutartyje numatyto draudžiamąjo įvykio fakto konstatavimo.

Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais, taip pat tie, kurie tokiais nelaikytini (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015; ir kt.*). Draudimo sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, draudimo sutarties apimtį ir apsaugos ribas. Draudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kurio aplinkybės patenka į draudimo sutarties sąlygose numatytų draudžiamųjų įvykių apibrėžtį, o nedraudžiamuoju įvykiu laikomas atsitikimas, kai draudimo rizika įvyksta, tačiau šalys yra susitarusios, kad šis įvykis dėl konkrečių aplinkybių nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti

draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-205/2014*). Draudimo rūšies taisyklėse, be kita ko, nurodomas draudimo objektas, žalos nustatymo ir draudimo išmokų apskaičiavimo ir mokėjimo tvarka ir kt. (Draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalis).

Pažymėtina, kad nėra ginčo dėl to, ar kilęs gaisras yra draudžiamasis įvykis, tačiau pareiškėja teigė, jog draudikas nepagrįstai atsisakė išmokėti jai draudimo išmoką, atlyginančią dėl sudegusio ūkinio pastato patirtus nuostolius, nes nuo pat Draudimo sutarties sudarymo ji buvo tikra, kad apdraudžiamas visas draudimo vietoje esantis kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas. Draudikas savo ruožtu teigė, kad visi draudimo vietoje esantys ūkiniai pastatai yra didesni nei 20 m² ploto, o pagal draudimo liudijime įtvirtintas individualias draudimo sąlygas, kartu su gyvenamuoju namu buvo apdrausti pagalbiniai pastatai iki 20 m² ploto.

Vertinant ginčo dalį dėl ūkiniam pastatui padarytų nuostolių atlyginimo, pakartotinai pažymėtina, kad, remiantis Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu ir sutarties, kaip šalių susitarimo, samprata, sutarties šaliai yra privalomos tos sutarties sąlygos, su kuriomis ji sutiko, t. y. dėl kurių ji išreiškė savo valią. Nors buvo konstatuota, jog pareiškėja nebuvo tinkamai supažindinta su Taisyklėmis ir jomis, vertinant aplinkybes, susijusias su 2018 m. rugsėjo 1 d. draudžiamuoju įvykiu, nesivadovautina, bylos duomenys patvirtina, kad pareiškėjai buvo įteiktas draudimo liudijimas, kuriame įtvirtintos individualios Draudimo sutarties sąlygos. Šią aplinkybę kreipimesi patvirtino pati pareiškėja, nurodžiusi, kad draudimo liudijimą gavo iš draudiko darbuotojos. Be to, pati pareiškėja pateikė draudimo liudijimą kreipdamasi dėl ginčo nagrinėjimo į Lietuvos banką. Todėl laikytina, kad pareiškėjai buvo žinomos draudimo liudijime įtvirtintos individualios Draudimo sutarties sąlygos ir su jomis pareiškėja sutiko. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, pareiškėjos reikalavimų, susijusių su nuostolių atlyginimu ar jų dydžiu, pagrindumas vertintinas atsižvelgiant į draudimo liudijime įtvirtintas nuostatas, apibrėžiančias draudimo apsaugą.

Pažymėtina, kad draudimo liudijime nurodyti draudžiami objektai yra draudimo vietoje (*duomenys neskelbtini*) esantys gyvenamasis namas (unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*)) ir šiame pastate esantis namų turtas. Draudimo liudijimo dalyje „Draudimo sutarties individualios sąlygos“ yra nurodyta, kad pagal sutartį taip pat apdrausta: „<...> Kieno statiniai, pagalbiniai pastatai (iki 20 kv. m.) <...> iki 1 000 Eur.“ Lietuvos banko vertinimu, ūkiniai pastatai patenka į pagalbinių pastatų kategoriją, su tuo iš esmės sutinka ir pats draudikas, kuris savo sprendimą atsisakyti atlyginti dėl sudegusio ūkinio pastato pareiškėjos patirtus nuostolius grindė aplinkybe, jog jie yra didesni nei 20 m² ploto. Šią aplinkybę draudikas grindė, be kita ko, valstybės įmonės Registrų centro duomenimis. Kaip matyti iš pateikto nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo, draudimo vietoje, be žemės sklypo ir gyvenamojo namo, yra pastatytas garažas (22 m² ploto) ir trys ūkiniai pastatai (24m², 31 m² ir 55 m² ploto).

Atsižvelgiant į tai, kad draudimo liudijimo individualių sąlygų pagrindu yra apdrausti pagalbiniai pastatai iki 20 m² ploto, ir nesant duomenų, paneigiančių nekilnojamojo turto registro išrašo duomenis, konstatuotina, kad draudikas pagrįstai atsisakė atlyginti pareiškėjai dėl sudegusio ūkinio pastato patirtus nuostolius, todėl pareiškėjos reikalavimas išmokėti papildomą draudimo išmoką, atlyginančią nuostolius, patirtus sudegus ūkiniam pastatui, yra atmetinas kaip nepagrįstas.

Dėl draudiko sprendimo atsisakyti atlyginti dėl sudegusios medienos patirtus nuostolius

Vertinant pareiškėjos reikalavimo atlyginti nuostolius, patirtus dėl sudegusios medienos, pagrindumą, pažymėtina, kad mediena, kaip matyti iš bylos duomenų, buvo laikoma sudegusiame ūkiniame pastate, kuriame kilo gaisras, apgadinęs ir gyvenamojo namo langų rėmus, ir stiklus, duris. Draudimo liudijime įtvirtinta, kad namų turto sąlygomis (draudimo suma – 54 100 Eur) yra draudžiamas namų turtas pagrindiniame pastate (gyvenamajame name), tačiau draudimo liudijimo dalyje „Draudimo sutarties individualios sąlygos“, be kita ko, įtvirtinta, kad, pagal Draudimo sutartį, prie objekto „namų turtas“ taip pat apdraustas: „<...> namų turtas pagalbiniuose pastatuose, draudimo liudijime nurodytu adresu, iki 1 000 Eur <...>“ Taigi, kaip matyti iš draudimo liudijimo, šalys susitarė, kad namų

turtas, esantis pagalbiniuose pastatuose draudimo vietoje, yra draudžiamas, tačiau maksimali draudimo suma (maksimali draudimo išmoka) yra lygi 1 000 Eur.

Lietuvos banko nuomone, draudikas nepagrįstai atsisakė išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią nuostolius, patirtus dėl prarastos (sudegusios) medienos, nes, kaip minėta, Taisyklių nuostatos nagrinėjamu atveju netaikytinos, taigi, netaikytinas ir Taisyklių 40.27 papunktis, kuriuo draudikas rėmėsi atsisakydamas išmokėti draudimo išmoką už sudegusią medieną. Nagrinėjamu atveju draudimo išmoka apskaičiuotina pagal draudimo apsaugą apibrėžiančias draudimo liudijimo nuostatas: mediena laikytina namų turtu, esančiu pagalbiniame pastate, o dėl jos praradimo atlygintini nuostoliai gali siekti iki 1 000 Eur. Kaip matyti iš Apžiūros akto, mediena buvo įvertinta 140 Eur, analogišką vertę draudikas nurodė nuostolio skaičiavimo dokumente. Pareiškėja jokių duomenų, susijusių su medienos verte, Lietuvos bankui nepateikė, be to, yra pasirašiusi Apžiūros aktą, todėl laikytina, kad ginčo tarp šalių dėl medienos vertės nėra.

Remiantis nustatytais aplinkybėmis, konstatuotina, kad pareiškėjos reikalavimas dėl nuostolių, susijusių su medienos praradimu, atlyginimo yra pagrįstas, o draudikas turi išmokėti pareiškėjai papildomą 140 Eur draudimo išmoką, atlyginančią jos patirtus nuostolius, netaikydamas jokių Taisyklėse nustatytų papildomų išskaitų ar kitų draudimo išmokos apribojimų.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios dėl malkų, žoliapjovės, inventoriaus, kilimo, tarkavimo mašinos ir baldų sugadinimo patirtus nuostolius

Pareiškėja kreipimesi, be kita ko, reikalavo atlyginti nuostolius, susijusius su malkų, žoliapjovės, inventoriaus, kilimo, tarkavimo mašinos ir baldų sugadinimu, netaikant jokių procentinių ar maksimalaus išmokos dydžio ribojimų. Kaip matyti iš bylos duomenų, draudikas už minėtą turtą išmokėjo pareiškėjai bendrą 450 Eur draudimo išmoką, tačiau draudimo išmokos dydį apskaičiavo remdamasis Taisyklių 148 punkte įtvirtintais turto grupėms taikomais maksimaliais draudimo išmokos apribojimais, apskaičiuojamais pagal procentines namų turto draudimo sumos dalis. Minėtas turtas, kaip matyti iš bylos duomenų, taip pat buvo laikomas sudegusiose patalpose, o ne gyvenamajame name, todėl draudikas mokėtiną draudimo išmoką už kiekvieną sugadintą daiktą apskaičiavo pagal 1 000 Eur draudimo sumą, kuri yra įtvirtinta draudimo liudijime.

Vis dėlto, kaip minėta, Taisyklių nuostatomis nagrinėjamu atveju nesivadovautina, nes su jomis pareiškėja nebuvo tinkamai supažindinta, todėl, Lietuvos banko vertinimu, draudikas nepagrįstai taikė Taisyklėse įtvirtintus draudimo išmokos apribojimus: apskaičiavo maksimalią išmoką pagal turto grupę ir nustatytą draudimo sumą ir atlygino ne visą minėto turto vertę. Draudimo liudijime nėra individualiai aptartų maksimalios draudimo išmokos kiekvienai turto grupei apribojimų. Atsižvelgdamas į Draudimo sutarties kompensacinę paskirtį, draudikas turi atlyginti visą minėtų daiktų vertę, kuri yra nurodyta nuostolio apskaičiavimo dokumente ir Apžiūros akte, neviršijančią bendros 1 000 Eur draudimo sumos (įtraukiant ir 140 Eur draudimo išmoką už sudegusią medieną).

Kaip matyti iš bylos duomenų, tarp šalių nėra ginčo dėl to, kad žoliapjovės kaina (vertė) buvo 525 Eur, kilimo – 250 Eur, malkų – 1 400 Eur, bulvių tarkavimo mašinos – 80 Eur, baldų – 180 Eur, o inventoriaus – 200 Eur. Be to, kaip minėta, vadovaujantis ta pačia draudimo liudijime įtvirtinta sąlyga, pareiškėjai mokėtina ir 140 Eur draudimo išmoka už medieną, o 450 Eur išmoka už minėtą turtą jau yra išmokėta. Atsižvelgiant į tai, kad bendra minimo turto vertė viršija draudimo liudijime įtvirtintą 1 000 Eur sumą, draudikui rekomenduotina išmokėti papildomą 550 Eur draudimo išmoką, atitinkančią draudimo liudijime įtvirtintos pagalbinių pastatų turto draudimo sumos (1 000 Eur) ir už minėto turto praradimą išmokėtos draudimo išmokos (450 Eur) skirtumą, ir atlyginančią pareiškėjos nuostolius, susijusius su žoliapjovės, kilimo, malkų, medienos, bulvių tarkavimo mašinos, baldų ir inventoriaus sugadinimu.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios dėl grūdų malūno sugadinimo patirtus nuostolius

Sprendžiant dėl nuostolių, susijusių su sudegusiu grūdų malūnu, atlyginimo, pažymėtina, kad minėtas turtas patenka ne į draudimo liudijime numatytas sąlygas, susijusias su pagalbiniuose pastatuose esančio namų turto draudimu, bet su žemės ūkio technikos ir padargų draudimu. Draudimo liudijimo dalyje „Draudimo sutarties individualios

sąlygos", įtvirtinta, kad, pagal Draudimo sutartį, kartu su objektu „namų turtas“ apdrausti „<...> Žemės ūkio technika ir padargai (draudimo vietoje) iki 2 000 Eur <...>“ Minėta sąlyga draudikas įsipareigojo už sugadintą žemės ūkio techniką ir padargus, esančius draudimo vietoje, išmokėti draudimo išmoką, kuri negali būti didesnė nei 2 000 Eur.

Pažymėtina, kad pats draudikas, apskaičiuodamas pareiškėjos nuostolius, grūdų malūną priskyrė prie turto grupės „žemės ūkio technika ir padargai“. Kadangi su Taisyklėmis pareiškėja nebuvo supažindinta teisės aktų nustatyta tvarka, draudimo išmoka už grūdų malūną mokėtina pagal jo vertę, tačiau draudimo išmoka negali viršyti draudimo liudijime nurodytos draudimo sumos – 2 000 Eur. Apžiūros akte nurodyta, kad grūdų malūno vertė – 110 Eur, analogišką vertę draudikas nurodė ir nuostolio skaičiavimo dokumente. Pareiškėja nepateikė duomenų, jog minėtas turtas būtų kitokios, nei nurodyta, vertės, todėl konstatuotina, kad, vadovaudamasis draudimo liudijime įtvirtintomis Draudimo sutarties sąlygomis, draudikas turi išmokėti pareiškėjai papildomą 110 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl sudegusio grūdų malūno patirtus nuostolius.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjos L. J. reikalavimus ir rekomenduoti ADB „Gjensidige“ išmokėti papildomą 660 Eur draudimo išmoką, atlyginančią 550 Eur už sugadintą pagalbinėse patalpose buvusį namų turtą ir 110 Eur už sugadintus draudimo vietoje buvusius žemės ūkio techniką ir padargus.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius